

ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง

เมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพในชั้นสอบสวน¹

ร.ต.อ.รุ่ง รักสำรวจ²

จากการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพในชั้นสอบสวน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประวัติ ความเป็นมา แนวคิด และทฤษฎี หลักเกณฑ์ การดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง มีความมุ่งหมายให้คดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว มีขั้นตอนไม่ยุ่งยาก สามารถลงโทษผู้กระทำความผิดได้โดยเร็ว ตั้งแต่สมัยโบราณ เริ่มตั้งแต่ที่มีบันทึกไว้เป็นตัวบทกฎหมาย ผู้ที่กระทำความผิดที่มีอัตราโทษเล็กน้อย จะถูกลงโทษโดยทนาย ตำรวจ หรือเจ้าพนักงานฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นผู้ดูแลความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง ชนิดที่ว่าจับเอง ชำระความเอง ไม่ต้องส่งต่อไปที่ไหนให้เสียเวลา แต่เมื่อสังคมพัฒนาขึ้น การจับกุมเอง ชำระความเองนั้น เป็นที่กังวลว่าจะไม่ยุติธรรมสำหรับผู้ที่ถูกลงโทษ จึงเริ่มมีการจัดตั้งศาลสำหรับชำระความขึ้นมา แรกเริ่ม ผู้จับโดยตำรวจ ทนาย หรือฝ่ายปกครอง ก็มักจะยังไม่ส่งตัวผู้กระทำความผิดไปศาล ยังคงชำระความเอง จนต้องมีการแยกศาลให้สังกัดกรมกอง คนละส่วนกับทนาย ตำรวจ หรือฝ่ายปกครอง และตรากฎหมายให้ส่งตัวผู้กระทำความผิดชำระความที่ศาลเท่านั้น แต่เมื่อกำหนดให้ทุกคดีหรือแม้แต่คดีเล็กน้อยก็ต้องส่งศาล ส่งผลให้ศาลมีปริมาณคดีที่เพิ่มมากขึ้น การชำระความก็ล่าช้า ส่งผลเสียหายกับตัวผู้เสียหายและผู้ต้องหา ทำให้ต้องคิดหาวิธีทำให้คดีเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว เพื่อให้เกิดความยุติธรรมกับทุกฝ่าย และมีพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาศาลในแขวงขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๕๕ และในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ยังมีการบัญญัติกรณีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพมาตั้งแต่ในชั้นสอบสวนไว้เป็นพิเศษ เป้าหมายเพื่อให้การสอบสวนของพนักงานสอบสวน การสั่งคดีของพนักงานอัยการและการพิจารณาของศาลเสร็จสิ้นไปโดยเร็ว

ผู้ศึกษาในฐานะปฏิบัติหน้าที่เป็นพนักงานสอบสวนฝ่ายตำรวจ จากการปฏิบัติหน้าที่และศึกษากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวง โดยเฉพาะเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตั้งแต่นั้น

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่องปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงเมื่อผู้ต้องหาได้รับสารภาพในชั้นสอบสวน โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์สุเมธ จานประดับ และคณะกรรมการสอบคือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และรองศาสตราจารย์จุฑามาศ นิสารัตน์

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง (วิทยาเขต เชียงใหม่)

สอบสวน พบว่ายังมีข้อบกพร่องของตัวบทกฎหมาย ส่งผลให้เกิดความไม่ชัดเจน และปัญหาในทางปฏิบัติ อยู่พอสมควร สรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องคดีด้วยวาจา เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน

พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาตรา 20 บัญญัติให้ฟ้องด้วยวาจา โดยมีต้องสอบสวน แต่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 134 บัญญัติว่า การที่พนักงานสอบสวนจะแจ้งข้อกล่าวหาผู้ใดจะต้องมีพยานหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิด ซึ่งการจะพบพยานหลักฐานได้จำเป็นต้องมีการสอบสวน ก่อนเสมอ และพนักงานอัยการยังคงต้องการพยานหลักฐานก่อนฟ้องเช่นเดียวกัน ดังนั้นแล้วที่กฎหมายระบุไว้ว่า “ให้ฟ้องด้วยวาจาโดยมิต้องสอบสวน” นั้นไม่สามารถเป็นไปได้ในความเป็นจริง

2. ปัญหาเกี่ยวกับการขอคัดฟ้องเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาความอาญาในศาลแขวง มาตรา 7 วรรคสาม บัญญัติว่าหากฟ้องไม่ทันตามกำหนดเวลา 48 ชั่วโมง ให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการยื่นคำร้องขอคัดฟ้อง เมื่อพิจารณาตามตัวบท มาตรา 20 เรื่องการฟ้องด้วยวาจา กับมาตรา 7 เรื่องการขอคัดฟ้อง จะเห็นได้ว่า แม้ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพซึ่งกฎหมายบัญญัติให้ฟ้องด้วยวาจา โดยมิต้องสอบสวน แต่หากฟ้องไม่ทัน ก็ไม่ต้องห้ามที่จะขอคัดฟ้อง แต่ในทางปฏิบัติแล้ว คดีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ ศาลมักจะไม่อนุญาตให้ทำการคัดฟ้อง โดยให้เหตุผลว่ากฎหมายบัญญัติให้ฟ้องวาจาเมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพ จึงไม่ต้องทำการสอบสวน ดังนั้นแล้วก็ไม่มีความจำเป็นต้องขอคัดฟ้อง ซึ่งหากพิจารณาตามตัวบทกฎหมาย ก็สมเหตุสมผล เพราะกฎหมายระบุให้นำตัวมาฟ้องโดยไม่ต้องสอบสวน จึงไม่มีเหตุที่จะทำให้ฟ้องไม่ทัน เมื่อศาลไม่อนุญาตให้คัดฟ้องสิ่งที่ตามมาก็คือ คดีขาดคัดฟ้อง ทำให้ต้องขออนุญาตฟ้อง จากอัยการสูงสุด กลายเป็นเรื่องการสอบสวนที่บกพร่อง

3. ปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิด ที่กล่าวหาผู้ต้องหา กรณีพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการมีความเห็นต่างกัน ก่อให้เกิดปัญหาว่า พนักงานอัยการจะสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติม หรือแจ้งข้อกล่าวหาเพิ่มเติม ได้หรือไม่ ในเมื่อคดีที่ผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน กฎหมายบัญญัติให้ฟ้องคดีโดยไม่ต้องสอบสวน ส่วนที่พนักงานสอบสวนส่งมาพร้อมตัวผู้ต้องหา เพื่อให้พนักงานอัยการฟ้องวาจาต่อศาล จะเรียกว่าเป็นสำนวนการสอบสวนได้หรือไม่ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการจะไม่สั่งให้สอบสวนเพิ่มเติม หรือสั่งให้แจ้งข้อกล่าวหาเพิ่ม ในคดีฟ้องวาจา แต่จะใช้วิธีไม่รับสำนวนและไม่รับตัวผู้ต้องหาไว้ฟ้อง

4. ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องด้วยวาจา กฎหมายบัญญัติให้ฟ้องด้วยวาจาแต่ในทางปฏิบัติยังมีการร่างฟ้องเป็นหนังสือ ที่เรียกว่าบันทึกการฟ้องด้วยวาจา ซึ่งเป็นแบบฟอร์มการฟ้องคดีในความผิดฐานต่างๆที่อยู่ในอำนาจศาลแขวง ซึ่งมีรายละเอียดอยู่พอสมควร แต่ไม่ละเอียดหรือเคร่งครัดเท่ากับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา 158(5) เมื่อการฟ้องยังคงทำเป็นหนังสือและมีแบบฟอร์มแล้ว ซึ่งแบบฟอร์ม

เท่าที่ผู้ศึกษาได้ตรวจพบ นั้นเป็นแบบฟอร์มแนวทางของอัยการพิเศษฝ่ายคดีศาลแขวง 1 เหตุใดคดีประเภทนี้ กฎหมายจึงไม่ระบุให้ชัดเจนว่า ให้ฟ้องด้วยหนังสือหรือแบบฟอร์มที่กฎหมายกำหนด โดยต้องมีรายละเอียด อย่างไรบ้าง และต้องมีเอกสารหลักฐานใดประกอบบ้าง

จากการศึกษาค้นคว้ากฎหมายเกี่ยวกับการดำเนินคดีอาญาในศาลแขวงกรณีผู้ต้องหาให้การรับสารภาพชั้นสอบสวนผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะคือ

1 ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องคดีด้วยวาจา เมื่อผู้ต้องหาให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวนผู้ศึกษาเห็น ควร แก้ไขพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 ดังนี้ ข้อความเดิม มาตรา 20 “ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการ หรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามีได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยมิต้องทำการสอบสวน และให้ฟ้องด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น ถ้าผู้ต้องหาให้การปฏิเสธให้ศาลสั่งให้พนักงานอัยการรับตัวผู้ต้องหาคืนเพื่อดำเนินการต่อไป

ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขข้อความใหม่ดังนี้ มาตรา 20 “ในคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลแขวงที่จะพิจารณาพิพากษาได้ ถ้าผู้ต้องหาให้การรับสารภาพตลอดข้อกล่าวหาต่อพนักงานสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำผู้ต้องหามายังพนักงานอัยการ หรือสั่งให้ผู้ต้องหาไปพบพนักงานอัยการในกรณีที่ผู้ต้องหามีได้ถูกควบคุมตัวเพื่อฟ้องศาลโดยให้ทำการสอบสวนเพียงเพื่อปรากฏหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อกล่าวหาและให้ฟ้องด้วยแบบบันทึกการฟ้องคดีด้วยวาจา ให้ศาลถามผู้ต้องหาว่าจะให้การประการใด และถ้าผู้ต้องหายังให้การรับสารภาพให้ศาลบันทึกคำฟ้อง คำรับสารภาพ และคำพิพากษาในบันทึกฉบับเดียวกัน แล้วให้โจทก์จำเลยลงชื่อไว้ในบันทึกนั้น”

2.2 ปัญหาเกี่ยวกับการขอผิดฟ้องเมื่อผู้ต้องหารับสารภาพในชั้นสอบสวนเมื่อได้แก้ไขบทบัญญัติใน มาตรา 20 ใหม่ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เมื่อพนักงานสอบสวน หรือพนักงานอัยการมีความจำเป็นไม่สามารถฟ้องคดีได้ทันภายใน 48 ชั่วโมง จะทำให้สามารถยื่นคำร้องขอผิดฟ้องต่อศาลได้ตามมาตรา 7 วรรคสาม เพราะถือว่าคดีจะต้องมีการสอบสวนก่อนฟ้อง จึงมีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาต่อศาลให้ทัน อันเป็นให้ให้ขอผิดฟ้องได้

2.3 ปัญหาเกี่ยวกับฐานความผิด ที่กล่าวหาผู้ต้องหา เมื่อได้แก้ไขบทบัญญัติใน มาตรา 20 ดังกล่าวแล้วหากพนักงานอัยการมีความเห็นว่า ข้อกล่าวหาที่พนักงานสอบสวนกล่าวหาผู้ต้องหานั้น ไม่ถูกต้อง หรือการกระทำของผู้ต้องหาไม่มีความผิด เดิมพนักงานอัยการ จะสั่งให้สอบสวนเพิ่มเติมไม่ได้ ต้องคืนตัวผู้ต้องหาพร้อมกับบันทึกคำรับสารภาพของผู้ต้องหาให้กับพนักงานสอบสวน แต่เมื่อแก้ไขให้มีการ

สอบสวนแม้ผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพแล้ว พนักงานอัยการจึงสามารถสั่งให้พนักงานสอบสวน ทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้

2.4 ปัญหาเกี่ยวกับการฟ้องด้วยวาจา แต่ในทางปฏิบัติยังคงมีการร่างฟ้องเป็นหนังสือเมื่อได้แก้ไขบทบัญญัติในมาตรา 20 ดังกล่าวแล้ว จึงต้องแก้ไขคำว่า “ฟ้องวาจา” ในพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงฯ ทุกมาตรา เป็น “แบบบันทึกการฟ้องคดีด้วยวาจา” ทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องกัน และจะเป็นการบัญญัติกฎหมายให้ตรงกับความเป็นจริงในทางปฏิบัติ และยังสอดคล้องกับ ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา 158 คือฟ้องต้องทำเป็นหนังสือ และสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของผู้ศึกษาที่เห็นควรแก้ไขมาตรา 20 เรื่องให้มีการสอบสวนแม้ผู้ต้องหาจะให้การรับสารภาพในชั้นสอบสวน ซึ่งจะทำให้มีสำนวนการสอบสวนและเอกสารที่เป็นพยานหลักฐาน ประกอบกับแบบบันทึกการฟ้องคดีด้วยวาจา

และเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมที่พัฒนาไปอย่างรวดเร็ว พร้อมกับคดีที่เกิดขึ้นอย่างมาก สภาพความพร้อมของหน่วยงานที่สำนักงานอัยการ ไม่มีห้องควบคุม และไม่สามารถควบคุมผู้ต้องหาไว้ หรือนำพาผู้ต้องหาเคลื่อนย้ายเพื่อนำตัวไปฟ้องยังศาล อีกทั้งเป็นการลดการใกล้ชิด สัมผัส ตัวบุคคลซึ่งปัจจุบันมีการแพร่กระจายของโรคโควิด 19 อันจะเป็นการลดอัตราเสี่ยงการเกิดโรค ซึ่งปัจจุบัน การใช้ระบบประชุมทางไกลผ่านจอภาพ (Video Conference) ถูกนำมาใช้ในการผัดฟ้องฝากขัง เกือบทุกศาลของประเทศไทย อยู่แล้ว แต่การสืบพยานนั้น ยังมีไม่แพร่หลาย และการส่งสำนวนของพนักงานสอบสวน หรือการฟ้องคดีของพนักงานอัยการ ยังไม่มีระบบส่งสำนวน หรือฟ้องคดีผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ ผู้ศึกษาเห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติจัดตั้งศาลแขวงและวิธีพิจารณาคดีอาญาในศาลแขวง พ.ศ.2499 ให้รองรับระบบการฟ้องคดี และสืบพยาน ด้วยเทคโนโลยี เห็นควรเพิ่มเติมบทบัญญัติของกฎหมายเรื่องการส่งสำนวนและการฟ้องคดีตาม มาตรา 7 ให้พนักงานสอบสวนสามารถส่งสำนวนในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ให้กับพนักงานอัยการได้จากเดิมที่ส่งในรูปแบบของเอกสาร และพนักงานอัยการสามารถฟ้องคดีด้วยคำฟ้องอิเล็กทรอนิกส์เช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

สำนักงานศาลยุติธรรม. รายงานการวิจัย การยกฐานะศาลแขวงในกรุงเทพมหานครเป็นศาลจังหวัด

(พฤษภาคม 2551)